

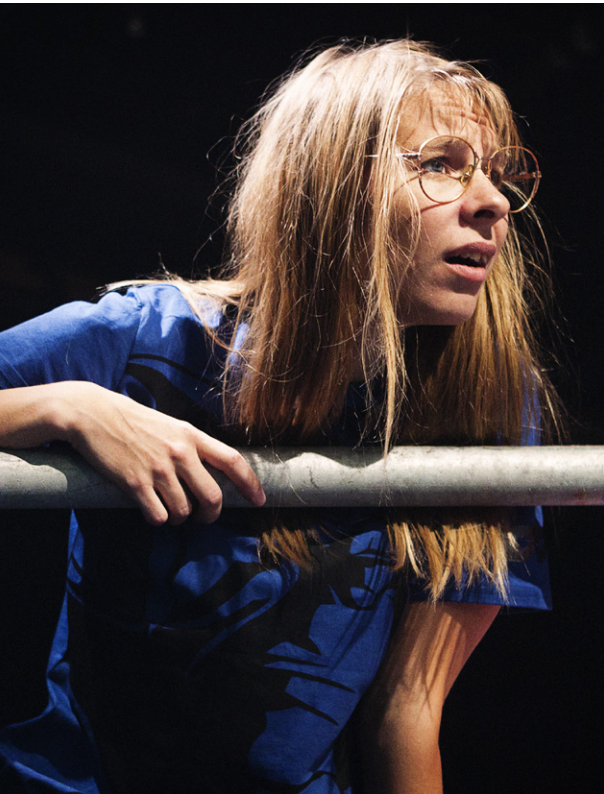
ATT DÖDA ETT TIVOLI

AV DENNIS MAGNUSSON

FOTO PETER WESTRUP

MALMÖ
STADSTEATER

PREMIÄR PÅ INTIMAN 8 OKTOBER 2010

ATT DÖDA ETT TIVOLI

AV DENNIS MAGNUSSON

FRITT EFTER FJODOR DOSTOJEVSKIJS *BROTT OCH STRAFF*

Förlag	COLOMBINE TEATERFÖRLAG
Regi	DENNIS SANDIN
Scenografi och kostym	SIGNE KROGH
Ljus	DANIEL KULLMAN
Musik	ANDERS ORTMAN
Mask	AGNETA VON GEGERFELT

I ROLLERNA

Dunja, ung tonåring	KARIN LITHMAN
Sonja, ung tonåring, kompis och klasskamrat	JOSEFIN IZIAMO
Mikael, ung tonåring, kompis och klasskamrat	HENRIK SVALANDER
Peter, Dunjas pappa, lärare	GÖRAN DYRSEN
Andrej, Mikaelas pappa, byggherre	TOM AHLSELL
Katarina, Sonjas mamma, servitris	CECILIA LINDQVIST

Föreställningens längd

CA 1 TIMME OCH 20 MINUTER (INGEN PAUS)

TOM AHLSELL

GÖRAN DYRSEN

JOSEFIN IZIAMO

CECILIA LINDQVIST

KARIN LITHMAN

HENRIK SVALANDER

Det här är ett kombinerat program och inspirationsmaterial som bygger på teman ur pjäsen *Att döda ett tivoli* av Dennis Magnusson. Här hittar du också diskussionsfrågor och tips på litteratur, artiklar, filmer och hemsidor. Du kan använda inspirationsmaterialet antingen inför eller efter teaterbesöket.

Har du tips, idéer eller funderingar kring våra inspirationsmaterial? Kontakta Carin Hebelius på carin.hebelius@malmostadsteater.se

Om pjäsen

Sommarlovet har just börjat och kompisarna Dunja och Sonja har inget att göra. Allt tjtandande om den fantastiska sommaren är bara en stor fet lögn. Dunja hatar sin pappa som blivit kär i en av sina elever. Sonjas mamma sliter som servitris men familjen har aldrig några pengar.

När klasskompisen Mikael och hans pappa bygger ett tivoli i området börjar det hända saker. Tivoliet visar sig bli sommarens populäraste ställe, men att hänga där kostar. Snart dras Dunja och Sonja in i en härva av brott, lögn, hämnd, skuld, frustration och minst sagt besvärliga föräldrarelationer.

Pjäsen handlar delvis om ondskan inom oss. Vad händer när vi tar oss rätten att visa svärtan? Varför begår människor onda handlingar – är det miljön vi ska skylla på, eller handlar det om individens karaktär? Vad är ett brott? Hur ska straffet se ut?

Att döda ett tivoli bygger fritt på den ryske författaren Fjodor Dostojevskijs roman *Brott och Straff*. Pjäsen ingick i Backateaterns *Brott och Straff*-projekt 2007 och valdes ut till Teaterbiennalen i Borås 2009. Dennis Magnusson vann även Teaterkritikernas pris 2007 för *Att döda ett tivoli*.

Dennis Magnusson

Dennis Magnusson är tillbaka på Malmö Stadsteater. Tidigare har vi haft urpremiärer för hans kritikerrosade pjäser *Jenny from Hörby* och *Zlatans leende*.

Dennis är född 1968, kommer från Bollebygd, men bor numera i Stockholm. Han har bland annat uppmärksammats för sina pjäser *Drömmer om att dö (som en svensk med hög cred)* på Teater Terrier och *7:3 återbesöket* på Uppsala Stadsteater. I januari 2011 blir det urpremiär på familjeföreställningen *Elake Måns*, också den på Uppsala Stadsteater och i regi av Dennis Sandin.

Vid sidan om sitt eget skrivande är Dennis lärare på Biskops-Arnös författarskola och har arbetat som långfilmsdramaturg till *Låt den rätte komma in*.

Dostojevskijs *Brott och straff*

”Raskolnikov betraktade allt med en sällsam känsla av likgiltighet och apati.” ur *Brott och straff*

Brott och straff är en roman av den ryske författaren Fjodor Dostojevskij och gavs ut första gången 1866. Romanens huvudperson är studenten Raskolnikov som bestämmer sig för att mörda en hatad pantlånerska. Han tror sig därmed lösa både sina egna ekonomiska problem och befria världen från en ond och värdelös människa. Efter mordet plågas han av samvetsqual. Han försöker också rädda sin syster Dunja från att behöva gifta sig för pengar. Dessutom blir han oväntat kär i Sonja som är prostituerad. Raskolnikov döms så småningom till fängelsestraff i Sibirien.

Att döda ett tivoli är tydligt släkt med *Brott och straff* även om perspektivet är flyttat från mördaren Raskolnikov till systemen Dunja som är en deprimerad, 12-årig flicka som tycker att livet mest regnar bort.

DISKUTERA

Är det försvarbart att döda en rik, elak gammal tant som snart ska dö på naturlig väg ändå? Om hennes död betyder att man räddar tusentals unga hälsosamma människor från fattigdom och död? Är en människas död värt tusen liv?

Brott, straff och skuld

Sonja får pengar av sin mamma för att köpa ett åkkort till tivolit. Eftersom de är fattiga vill inte Sonja använda pengarna. Istället förfalskar hon ett åkkort. Mikael kommer på henne och hon portas från tivolit. Känslorna tar över och i frustration och raseri slår Dunja och Sonja sönder tivolit. Mikael och hans pappa ska inte tro att de är något! Dunja vill visa de jävlarna vad hon tycker om deras fina initiativ. Det är hon som börjar, det är hon som har yxan. Senare skyller Sonja och Dunja på varandra:

SONJA Det var hon mest. Det var hennes idé. Hon sa att hon ville visa dom. Det var hon som drev på. Jag ville inte. Jag sa det: Ska vi verkligen göra det här. Men Dunja, hon drev på...

KATARINA Är det så?

DUNJA Nej. Vi var med lika mycket.

SONJA Nej, mamma! Hon ljuger...

Sonja straffas hårt. Hennes mamma Katarina slår henne och förstör hennes mobil och iPod. Sonja kan inte förlåta sin mamma, och beslutar sig för att flytta till sin pappa. För Dunja är det annorlunda. Hon förnekar länge att hon slagit sönder tivolit och har inte dåligt samvete. Dunja vägrar erkänna:

DUNJA Så om Hitler bad om förlåt – då skulle allt bli bra? Eller han som mördade den där pojken i våras: om han bara erkänner och säger förlåt: då blir det bra igen. Även om pojken som blivit mördad fortfarande är mördad och han som mördat fortfarande har mördat.

PETER Det är lite skillnad på det du gjort.

DUNJA Men jag har inte gjort nåt! Men vi kan låtsas det. Vi kan låtsas att jag gjort det. Så säger jag "Förlåt, det var dumt gjort." Vad har hänt? Är Hajland helt igen? Nej. Är Mikael och hans pappa glada nu? Nej. Sitter vi här och jag äter pytt i panna? Ja.

Dunja får heller inte något straff av sin pappa. Men hon straffar så småningom sig själv. Hon ber sin pappa att gömma hennes mobil och iPod:

DUNJA Och så vill jag inte ha någon månadspeng på ett år heller. Och inga julklappar. Och vi firar inte min födelsedag i år. Det blir mitt straff... för allt jag gjort.

DISKUTERA

Vad betyder brott? Vad betyder straff? Varför tror du att Dunja vill slå sönder tivolit?

Ska Dunja och Sonja straffas?

Kan man verkligen förlåta allt?

Är hämden ljuv?

Vem bestämmer egentligen vad som är rätt eller fel – är det föräldrarna, polisen, Gud eller storasyster?

Måste man ångra ett brott? Är det viktigt att känna skuld?

Förortsliv

DUNJA

Jag går genom mina kvarter en sista gång
för att aldrig mer komma tillbaka
Jag går utan att säga hej då till nån
för att aldrig mer komma tillbaka

Där serverar Katarina mat
Wienerschnitzel friterad i hat
Där har Sonja och Mikael hittat varann
som bara två ultramesar kan...

”Här händer aldrig nåt” – Dunja och Sonja bor i en förort utan hopp eller kreativitet. Men Mikael vill göra något. Han vill bygga ett tivoli bland höghusen. Mikaelns pappa Andrej tycker att det är en strålande idé. Trots att pappan är skuldsatt vill han bygga tivolit. Det är ett bra initiativ för förorten och tivolit blir jättepulärt. Alla barn vill dit. Men det kostar att komma in och alla har inte råd:

DUNJA Du vet inte hur det känns att vara pank. Man skäms! Jag visste ingenting heller! Man vill inte skylta med att ens morsa är fattig! Vi vill ju alla se ut som om vi har pengar! Eller hur?

DISKUTERA

Bor du i en förort? Trivs du? Finns där något att göra? Finns det fördelar/nackdelar med att bo i en förort?

Om du inte bor i en förort – hur tror du det är att bo där?

Vad har du för bild av förorten? Tror du att din bild stämmer?

Förort:

Avgränsat samhälle eller bostadsområde inom en större stadsregion.

Förorterna tillkom som motvikt till den täta stadsbebyggelsen och uppfördes i regel på billigare mark och på pendlingsavstånd från stadscentrum. Som regel har förorterna ett eget centrum, men är starkt beroende av den större stadens utbud av arbetstillfällen och service.
[ne.se]

LÄSTIPS: LITTERATUR

Dostojevskij, Fjodor, *Brott och straff*, Bonnier, 2010 (första svenska upplaga 1883).
Hamberger, Emma, *Linas kvällsbok*, Bonnier, 2003.
Höjer, Dan, *Allt det tjejer och killar tycker och tänker innerst inne*, Semic Förlag, 2006.
Kadefors, Sara, *Sandor slash Ida*, Bonnier, 2001.
Lindgren, Barbro, *Bladen brinner*, Rabén & Sjögren, 1973.
Nyman, Minna, *Fixa cashen – men sen då?: från brott till straff*, LL-förlaget, 2009.
Robild, Eva/Bohlin, Mette, *Stressa ner. Tonårsboken*, 2008.
Salinger, J.D. *Räddaren i nöden (The Catcher in the Rye)*, Bonnier, 1987 (första svenska upplaga 1953).
Swedenmark, Eva, *Man överlever, jag lovar*, Alfabeta, 2005.
Thydell, Johanna, *I taket lyser stjärnorna*, Natur & Kultur, 2004.

LÄSTIPS: ARTIKLAR

"Fokus Ung: Ökat våld bland unga kvinnor – myt eller fakta?", i *Apropå, Brottsförebyggande rådets tidskrift*, nr 4 2009, tinyurl.com/35r8x9
"Utsatta flickor måste tas på allvar", i *Dagens Nyheter* 100917, tinyurl.com/2vywqnb
"Satsa på de unga i förorten", i *GT/Expressen*, 090907, tinyurl.com/2w539sf
"Några mår rejält dåligt", i *Sydsvenskan*, 080927, tinyurl.com/35fpjut
"Unga busar", i *Sydsvenskan*, 080325, tinyurl.com/39rxz8t

LÄSTIPS: FILMER OCH TV

Blecktrumman, regi Volker Schlöndorff, 1979.
Sanning eller konsekvens, regi Christina Olofson, 1997.
Fucking Åmål, regi Lukas Moodysson, 1998.
Freaks and Geeks, TV-serie skapad av Paul Feig, 1999–2000.
Bowling for Columbine, regi Michael Moore, 2002.
Thirteen, regi Catherine Hardwicke, 2003.
The O.C., TV-serie skapad av Josh Schwartz, 2003–2007.
Fjorton suger, regi Filippa Frejd, Martin Jern, Emil Larsson, Henrik Norrthon, 2004.
This is England, regi Shane Meadows, 2006.
Fish tank, regi Andrea Arnold, 2009.
I taket lyser stjärnorna, regi Lisa Siwe, 2009.
Ålskade, hatade förort, dokumentär SVT 2009.
Andra Avenyn, TV-serie i regi av Anette Mandoki, 2007–2010 .

LÄSTIPS: WEBB

Bris.se – Barnens rätt i samhället
Bra.se – Brottsförebyggande rådet
Tema: Ungdomar och brott, tinyurl.com/35z8os8
Brotsrummet.se – Fakta om brott för ungdomar
Friends.se – Arbetar för att barn och unga ska känna sig trygga och slippa utsättas för mobbing och andra kränkningar.
Fryshuset.se – Ett aktivitetscentrum med ett brett utbud av verksamheter främst riktade till ungdomar. Fryshuset ligger i Stockholm men bedriver även verksamheter i Göteborg och Malmö.

Inspicient Jonathan Flygare, Ylva Skoglund
Styrelseordförande Ellen Nilsson
Teknikmästare Joel Kästel
Teatertekniker Mikael Axner, Thomas Eskilsson, Isedor Högberg, Hans Wendel
Rekvisitör Marie Wenander
Kostymkoordinator Mariane Josefsson
Påklädare Alicja Ekerholm
Maskör Agneta von Gegerfelt
Slagsmålsinstruktör Richard Kolnby
Inspelade röster Frida Bergh, Mari Götesdotter, Kenneth Milldoff
Föreställningsfotograf Peter Westrup
Tryck KSPrint Digitaltryck, Malmö

Marknadschef Jenny Bång
Art director Johan Sjövall
Informatör Carin Hebelius
Kommunikatör Patrick Lion
Försäljningschef Maria Girke Magnusson
Fastighets- och transportchef Gert Irgren
Teknikchef Sven-Erik Andersson
Teknisk producent Jerker Pyron
Chef rekvisitaavdelningen Karin Ragnarsson
Chef maskavdelningen Agneta von Gegerfelt
Chef kostymavdelningen Sten Stjernqvist
Föreståndare kostymservice Gyöngyi Balázs
Kostymateljé Sussi Höller, Mariane Josefsson, Anja Svärd
Färgning och patineringsateljé Alicja Ekerholm
Ljudansvarig Jonathan Flygare
Ekonomichef Leif Jönsson
Städladare Rinna Möller
Verkstadschef Dan Sörensen
Scenografsamordnare Styrbjörn Engström
Verkstadsamordnare Åke Erlandsson
Koordinator Smedjan Jan Lundgren
Koordinator Snickeri Åke Erlandsson
Koordinator Dekormåleri Anna-Karin Kallträsk
Tapetserare Mikael Palmqvist
Specialeffektmakare Erik Pilesjö
Konstruktör Anders Turesson
Chefssassistent Lotta Brusik
Producent Lisa Ericstam

Teaterchefer och ansvariga utgivare
Petra Brylander och Jesper Larsson

FOTOGRAFERING OCH LJUDUPPTAGNING ÄR AV
UPPHOVSRÄTTSLIGA SKÄL EJ TILLÄTEN

VAR VÄNLIG STÅNG AV MOBILTELEFONEN

Nytt nummer av vår gratistidning finns ute nu!
Där hittar du bilder, artiklar och intervjuer om
Att döda ett tivoli och våra andra föreställningar.
Du kan också ladda hem tidningen från
www.malmostadsteater.se/tidning

MALMÖ STADSTEATER

040-20 86 10 MALMOSTADSTEATER.SE